

**Kutatási terv az MTA Nyelvtudományi Intézet
MTA Lendület Interakciós Rítus Kutatócsoportjában betöltött
Fiatal kutatói pályázathoz**

Rosenberg Mátyás

A kutatásaimat abból a célból kívánom végezni, hogy az MTA Nyelvtudományi Intézet Lendület Interakciós Rítus Kutatócsoportjának tagjaként Kádár Zoltán Dániellel és Szalai Andreával együtt dolgozva megvizsgáljam néhány kiválasztott magyarországi romani és beás nyelvű közösség kultúraközi, interetnikus kommunikációjának jellemzőit, különös tekintettel az interakciós rítusokra, valamint kultúraközi kommunikációját, A rítus alatt egy olyan cselekvést értünk, amely eszközül szolgálhat egy közösség (pl. egy gyakorlatközösség), egy kapcsolati hálózat vagy a tágabb társadalom morális rendjének fenntartásához (ld. részletesen: Kádár 2017).

A kutatás részét képezi az adatgyűjtés roma és beás közösségek tagjaival való interakció során. A terepmunka során három különböző módszert kívánok alkalmazni a beszédtevékenység dokumentálásában:

- a) résztvevő megfigyelés,
- b) metanyelvi interjúk (a rítusok funkciójáról, használatáról, a használat helyzeti és társadalmi változatosságáról),
- c) a vizsgált interakciós rítusokat tartalmazó, lehetőség szerint spontán diskurzusok rögzítése (audio- és video-felvételek készítése) különféle helyzetekben és beszédeseményekben.

A vizsgálni kívánt interetnikus kommunikáció fókuszába elsősorban a találkozási helyzetek interakciója kerül, az ismerkedési és barátkozási helyzetek rítusai, például az üdvözlés, a meghívás, a kínálás (összehasonlítva az intraetnikus kommunikációban tapasztalt stratégiákkal), a bocsánatkérés, továbbá az adás-vétel, az egyezkedés, az alkudozás.

A 2+2 éves kutatási időszakban az alábbi feladatok elvégzését tervezem:

- 1) Konzultálva Kádár Zoltán Dániellel és Szalai Andreával, áttekintem a nyelvi udvariasság/udvariatlanság és a kapcsolati rítusok újabb szocio-pragmatikai elméleteit, különös figyelmet fordítva a kapcsolódási pontokra, valamint áttanulmányozom az antropológiai nyelvészeti módszertani irodalom alapkérdéseit,
- 2) terepmunkát végzek és interakciós adatokat gyűjtök romani és beás beszélőközösségekben,
- 3) romani, beás és kétnyelvű interakciókat, interjúkat jegyzek le és elemzek,

- 4) a kutatócsoport tagjaival való közös műhelymunka során fejleszttem a társalgáselemzés fogalmainak, módszertanának használatában való jártasságomat, az interakciók elemzése révén,
- 5) egyéni és társszerzős közleményeket írok és nyújtok be referált folyóiratokhoz magyar, angol és román nyelven,
- 6) hazai és nemzetközi konferenciákon veszek részt, hogy bemutassam a kutatás eredményeit,
- 7) megírom és megvédem doktori disszertációm,
- 8) előadásokat, szemináriumokat tartok nyelvészet, romológia és tanárszakos hallgatóknak, elsősorban a terepmunkák régiójában található intézményekben,
- 9) részt veszek fotókiállítás szervezésében a terepmunka során készített, interakciós rítusokhoz kötődő képekből.

Felhasznált irodalom:

Kádár Zoltán Dániel. 2017. *Politeness, Impoliteness, and Ritual. Maintaining the Moral Order in Interpersonal Interaction*. Cambridge University Press, Cambridge.